

NACIONALNI INŠTITUT ZA JAVNO ZDRAVJE, OE CELJE

EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETU 2020

Letno poročilo

CELJE, marec 2021

Uspešno varovanje zdravja prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi zahteva sodelovanje in komuniciranje s strokovnjaki različnih strok in resorjev ter sodelovanje s širšo skupnostjo. Zato se zahvaljujemo vsem, ki sodelujete z nami.

Alenka Trop Skaza, Vesna Tominšek, Ines Kebler, Marko Gojznikar, Anja Mikuž, Alenka Pelko, Tanja Babič

Spremljanje pojavljanja, razširjenosti in epidemioloških značilnosti nalezljivih bolezní (NB), ki so po Zakonu o NB obvezne za prijavo, so ena izmed pomembnih nalog območnih enot Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Spremljanje vključuje:

- spremljanje gibanja nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih in o smrtih zaradi nalezljivih bolezní),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsakega izbruha ali suma na izbruh ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- spremljanje in izvajanje nadzora nad opravljanjem zdravstvenih pregledov oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorom,
- organizacijo in nadzor nad preventivnim cepljenjem po imunizacijskem programu,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno-izobraževalno dejavnost.

Na Celjskem je bilo v letu 2020 prijavljenih **23515** primerov nalezljivih bolezní (Tabeli 1, 2). V teh podatkih niso upoštevani primeri AIDS-a, spolno prenosljivih bolezní, tuberkuloze, akutnih respiratornih okužb, pljučnic (MKB-10: J12, J14-18), posameznih primerov akutnih gastroenterokolitisev in dermatofitoz, kjer povzročitelj ni opredeljen.

Na podlagi Uredbe o varstvu podatkov, ki ga ureja evropska zakonodaja in v Sloveniji ni več obvezna, smo v letu 2018 prenehali zbirati prijave določenih nalezljivih bolezní, saj niso opredeljene v Zakonu o nalezljivih boleznih in Pravilniku o prijavi nalezljivih bolezní in posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje.

Letna stopnja obolevnosti vseh nalezljivih bolezní je v letu 2020 znašala **776.3/10 000** prebivalcev in je bila višja kot v letu 2019 (156.1/10 000) in višja od petletnega povprečja (325.4/10 000).

Najvišjo stopnjo obolevnosti smo v letu 2020 zabeležili v upravni enoti **Šentjur (983.4/10 000)**, najnižjo pa v upravni enoti **Laško (647.9/10 000)**.

V naši regiji smo v letu 2020 registrirali **58** večjih izbruhov nalezljivih bolezní, v katerih je obolelo **15227 oseb**. Število obolelih v izbruhih je bilo večje kot leta 2019, ko je v 11 izbruhih obolelo 221 oseb.

V letu 2020 je bilo zaradi nalezljivih bolezní hospitaliziranih 23.1 % bolnikov. Stopnja hospitalizacije je bila nekoliko manjša kot v letu 2019 (23.6 %). Zaradi gripe je bilo v letu 2020 hospitaliziranih 287 oseb, kar je več kot leta 2019, ko je bilo hospitaliziranih 280 oseb. Prikazani podatki se nanašajo na nalezljive bolezni (3413), brez upoštevanja covid-19.

TABELA 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI PO UPRAVNIH ENOTAH, REGIJA CELJE, 2020

	Brežice	Celje	Laško	Mozirje	Sevnica	Konjice	Šentjur	Šmarje	Velenje	Žalec	Skupaj
SALMONELOZA	6	10	2	1	8	2	4	4	3	3	43
KAMPILOBAKTARIOZA	17	49	7	3	15	17	12	18	27	18	183
JERSINIOZA	1	2	0	0	0	0	1	3	1	0	8
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	16	43	8	8	8	18	16	21	10	16	164
ROTAVIROZA	2	12	2	1	1	0	2	4	4	3	31
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	1	4	1	1	0	2	2	3	2	6	22
NOROVIROZA	3	89	2	1	2	6	4	8	14	9	138
ENTEROBIOZA	0	1	10	1	2	0	9	0	0	2	25
DRUGE PROTOZOJSKE BOLEZNI	2	0	1	2	0	1	1	2	2	2	13
ŠKRLATINKA	2	5	3	7	4	1	7	1	4	10	44
STREPT. TONZILITIS	7	44	2	3	4	2	5	1	22	31	121
STREPT. FARINGITIS	0	3	0	0	0	6	1	13	5	0	28
HERPES ZOSTER	8	33	14	23	13	27	28	15	26	65	252
NORICE	44	43	22	25	139	28	48	49	101	100	599
INVAZIVNE PLJUČNICE	0	4	0	1	0	0	0	1	0	2	8
MONONUKLEOZA	3	4	0	1	5	2	3	4	3	3	28
GRIPA	70	163	34	31	62	53	31	39	130	76	689
COVID-19	1316	3704	961	1199	1411	1716	1666	2070	3288	2771	20102
ERIZIPEL (ŠEN)	0	13	10	7	1	10	8	7	6	16	78
SEPSA	8	42	5	6	2	12	10	10	19	21	135
BAKT. MENINGITIS	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
SEROZNI MENINGITIS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
DRUGE VRSTE MENINGITIS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
VARIČELNI MENINGITIS	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
ZOSTER MENINGITIS	0	3	1	2	0	1	7	0	4	0	18
KLOPNI MENINGITIS	0	2	1	2	0	3	0	0	5	0	13
LYME BORELIOZA	13	98	36	109	38	77	95	66	51	103	686
ATROFIČNO VNETHJE UDOV	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3
HEPATITIS A	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
HEPATITIS B	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
HEPATITIS C	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	4
HEPATITIS E	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
OSLOVSKI KAŠELJ	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3
MIKROSPORIJA	3	4	0	4	1	1	2	0	9	2	26
GARJAVOST	1	5	0	0	1	0	0	0	1	3	11
LEPTOSPIROZA	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	4
LEGIONARSKA PLJUČNICA	0	6	0	0	1	0	4	3	2	3	19
HEMORAGIČNA MRZLICA	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
CISTICERKOZA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
CJB	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezní v regiji Celje v letu 2020

DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
SKUPAJ	1529	4392	1123	1439	1719	1987	1968	2346	3743	3269	23515
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	663.3	679.9	647.9	896.9	950.4	847.3	983.4	730.4	826.3	771.8	776.3

*ATI – alimentarna intoksikacija

*CJB – creutzfeldt-jakobova bolezen

TABELA 2: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI, REGIJA CELJE, LETO 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Povprečje 2016-2020
ENTEROKOLITIS	1435	1369	360	0	0	632,8
SALMONELOZA	36	34	42	86	43	48,2
KAMPILOBAKTERIOZA	201	170	182	188	183	184,8
JERSINIOZA	6	6	7	4	8	6,2
GRIŽA	3	1	3	3	0	2
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	157	221	235	210	164	197,4
ATI	4	9	2	1	0	3,2
ROTAVIROZA	174	98	75	98	31	95,2
NOROVIROZA	179	155	65	236	138	154,6
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	262	194	236	43	22	151,4
HEPATITIS A	0	5	4	0	1	2
PROTOZOJSKE ČREV.BOL.	28	23	18	19	13	20,2
ENTEROBIOZA	382	504	486	44	25	288,2
ŠKRLATINKA	298	204	180	176	44	180,4
STREPT. TONZILITIS	777	785	852	205	121	548
STREPT. FARINGITIS	271	214	289	16	28	163,6
HERPES ZOSTER	536	460	465	373	252	417,2
NORICE	1282	1339	850	1156	599	1045,2
INVAZIVNE PLJUČNICE	23	40	22	11	8	20,8
VARIČELNA PLJUČNICA	0	1	0	0	0	0,2
MONONUKLEOZA	77	74	53	89	28	64,2
GRIPA	232	533	414	878	689	549,2
COVID-19					20102	4020,4
ERIZIPEL (ŠEN)	232	183	143	146	78	156,4
SEPSA	158	218	152	145	135	161,6
MENINGOKOKEMIJA	0	2	4	3	0	1,8
BAKT. MENINGITIS	4	7	5	4	2	4,4
SEROZNI MENINGITIS	15	15	11	13	1	11
ZOSTER MENINGITIS	0	0	0	4	18	4,4
TOKSOPLAZEMSKI MENINGOENCEFALITIS	1	0	0	0	0	0,2
VARIČELNI MENINGITIS	3	0	0	3	1	1,4
MENINGITIS/ENCEFALITIS neopredeljen	4	5	1	0	0	2
DRUGE VRSTE MENINGITIS	0	0	0	2	1	0,6

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezní v regiji Celje v letu 2020

KLOPNI MENINGITIS	7	12	13	10	13	11
LYME BORELIOZA	473	469	804	365	686	559,4
ATROFIČNO VNUTJE UDOV	0	0	0	3	3	1,2
HEPATITIS B	8	3	4	8	2	5
HEPATITIS C	10	8	5	8	4	7
HEPATITIS E	0	0	0	2	1	0,6
NOSILEC VIRUS HEPAT. B	4	1	2	1	0	1,6
OSLOVSKI KAŠELJ	20	4	24	13	3	12,8
TETANUS	0	0	0	1	0	0,2
OŠPICE	1	0	0	0	0	0,2
MIKROSPORIJA	0	0	38	33	26	19,4
GARJAVOST	40	54	67	40	11	42,4
TULAREMIJA	0	0	0	1	0	0,2
BRUCELOZA	0	0	0	1	0	0,2
LEPTOSPIROZA	3	4	7	27	4	9
TOKSOPLAZMOZA	3	6	5	2	0	3,2
LEGIONARSKA PLJUČNICA	14	11	35	36	19	23
HEMORAGIČNA MRZLICA	0	2	0	13	4	3,8
MALARIJA	1	1	1	1	0	0,8
DENGA	0	1	0	0	0	0,2
CHIKUNGUNYA	1	0	0	0	0	0,2
ZAHODNONILSKA VROČICA	0	0	1	0	0	0,2
VROČICA Q	0	0	1	0	0	0,2
TRIHURIOZA	2	2	1	0	0	1
EHINOKOKOZA	0	1	2	2	0	1
CISTICERKOZA	0	1	1	1	1	0,8
AMEBOZA	0	0	1	0	0	0,2
LISTERIOZA	1	3	0	2	0	1,2
CJB	1	0	1	3	1	1,2
TOKSOKARIOZA	1	0	0	0	0	0,2
RIKECIOZA neopredeljena	2	0	2	0	0	0,8
DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	0	0	7	9	2	3,6
SKUPAJ	7372	7452	6171	4729	23515	9847,8
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	243.6	246.3	204.0	156.1	776.3	325.4

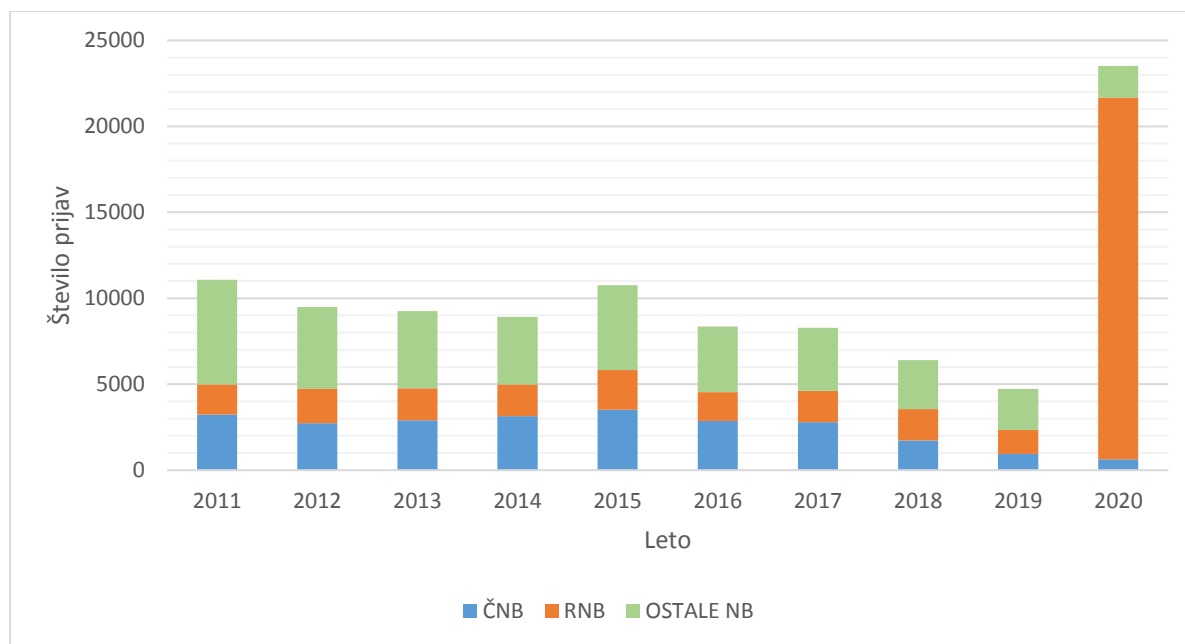
*Enterokolitov neznanega povzročitelja v letu 2020 nismo več beležili zaradi sprememb pojasnenih na začetku (vnos samo etiološko pojasnenih GIT)

**ATI – alimentarna intoksikacija

***CJB – Creutzfeldt jakobova bolezen

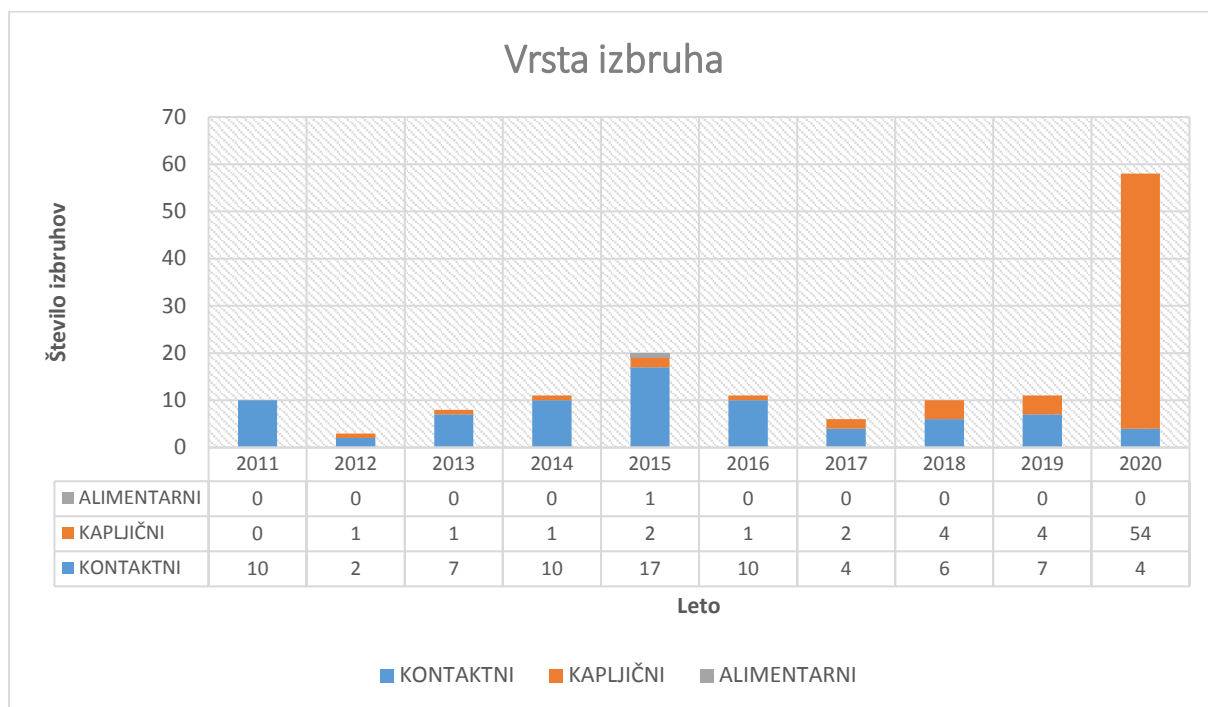
GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V LETIH 2011 DO 2020

Število prijav nalezljivih bolezní se v zadnjih 10-ih letih giblje od 11081 (v letu 2011) do 23515 (v letu 2020). Zabeleženo število prijav je bilo zaradi covid-19 v letu 2020 bistveno višje od desetletnega povprečja (10077). Respiratorne nalezljive bolezni (RNB) predstavljajo v letu 2020 povprečno 89.4 % vseh prijav nalezljivih bolezní, črevesne nalezljive bolezni (ČNB) pa predstavljajo povprečno 2.7 % vseh prijav (Histogram 1).

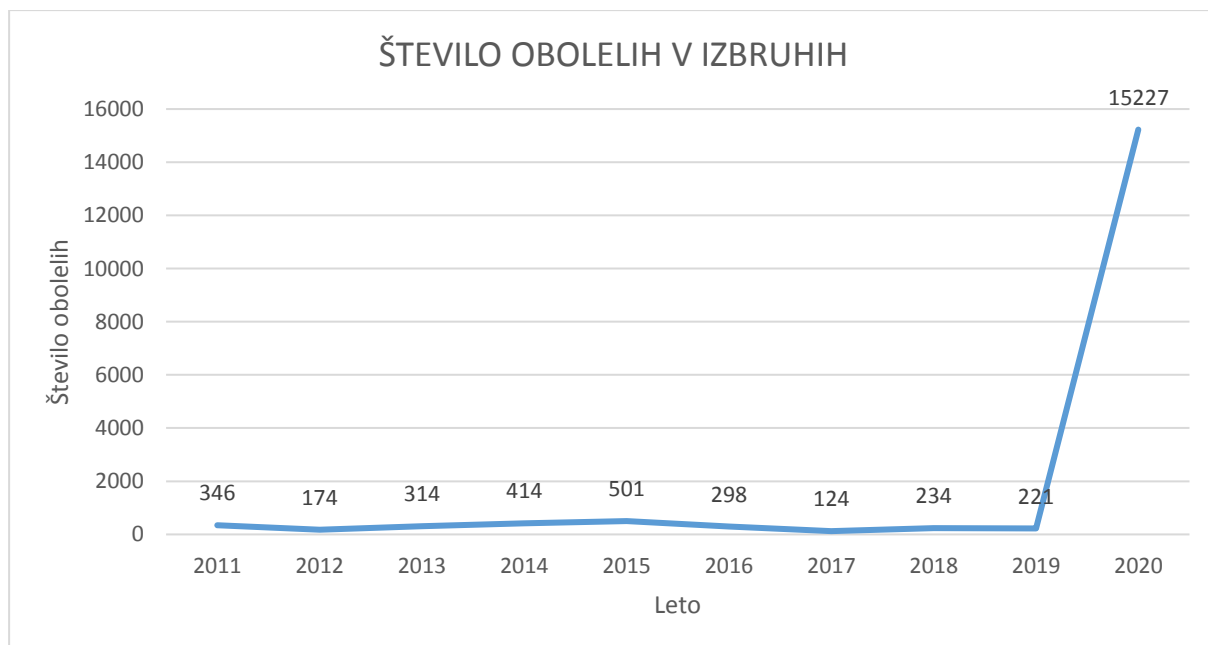
HISTOGRAM 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETIH OD 2011 DO 2020

V preteklem desetletju smo zabeležili 148 izbruhov nalezljivih bolezní. Največ je bilo kontaktnih (77), sledijo kapljični (70) in alimentarni izbruhi (1). V primerjavi z letom 2019 smo v letu 2020 zabeležili več izbruhov NB (Histogram 2). V izbruhih je v opazovanem obdobju obolelo skupaj 15227 oseb, stopnja obolevnosti je bila 589.4 na 10 000 prebivalcev. Največ oseb je obolelo v letu 2020 (15227), najmanj pa v letu 2017, ko je zbolelo 124 oseb (Histogram 2).

HISTOGRAM 2: ŠTEVILO IN VRSTE IZBRUHOV NB V REGIJI CELJE V OBDOBJU OD 2011 DO 2020

HISTOGRAM 3: ŠTEVILO OBOLELIH V IZBRUHIH NB CELJE V OBDOBJU OD 2011 DO 2020

RESPIRATORNE NALEZLJIVE BOLEZNI

V letu 2020 smo se v Sloveniji srečali z novo boleznijo, covid-19- Prvi primer smo zabeležili 4. marca 2020.

Sicer so o nenavadnem kopičenju težko potekajočih pljučnic poročali konec 2019 iz Vuhana na Kitajskem. Pri bolnikih so izključili številne običajne povzročitelje pljučnic oz. respiratornih okužb. Hitro so identificirali novi koronavirus, ki so ga poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, pa COVID-19.

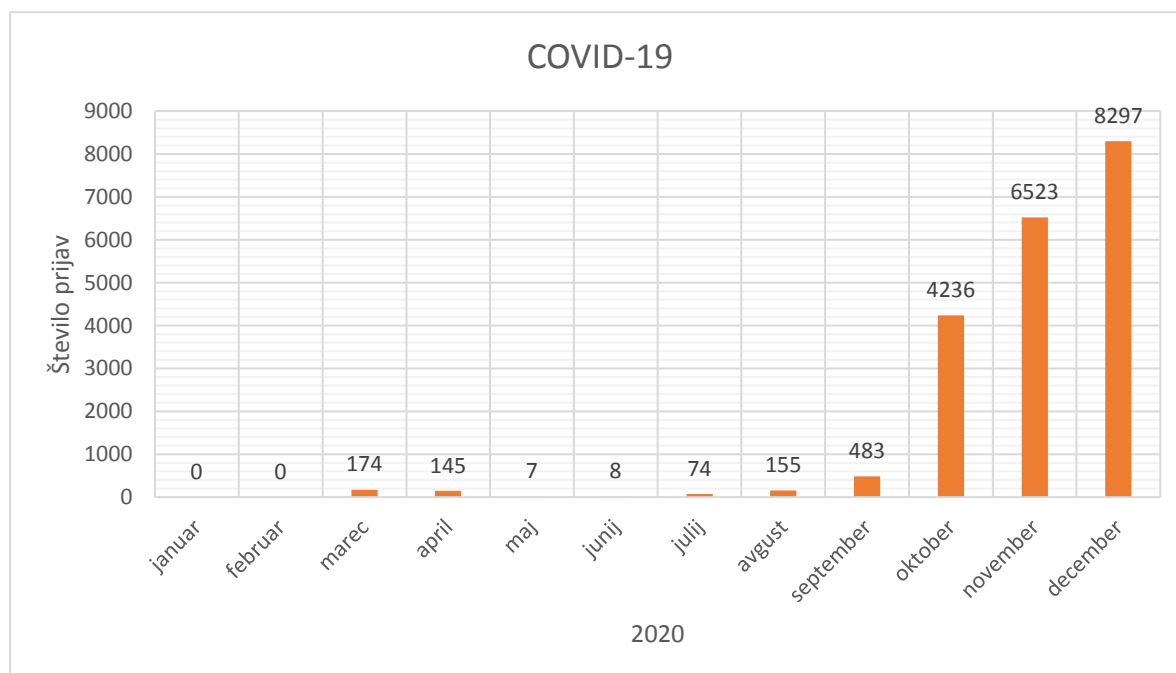
Covid-19 poteka na različne načine. Pri 80 % okuženih ima blag potek. Lahko se pojavijo vročina, kašelj, bolečine v žrelu, nahod, slabo počutje, utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih, izguba vonja in okusa ter prebavne težave. Okužba lahko poteka tudi brez simptomov. Pri 20 % zbolelih bolezen poteka težje, okoli 5 % bolnikov pa je kritično bolnih in potrebuje zdravljenje v bolnišnici. Lahko se razvije pljučnica, sindrom akutne dihalne stiske (ARDS) in drugi zapleti. Večje tveganje za težji potek bolezni imajo osebe, starejše od 60 let in osebe s pridruženimi kroničnimi boleznimi.

Okužbe z novim koronavirusom od ostalih povzročiteljev akutnih okužb dihal, vključno s pljučnicami, ne moremo ločiti zgolj na osnovi poteka bolezni in bolnikovih težav. Za potrditev ali izključitev okužbe z novim koronavirusom je potrebno mikrobiološko testiranje v ustreznih kužninah.

Novi koronavirus se med ljudmi prenaša aerosolno, kapljično in kontaktno. Okužijo se lahko tudi živali iz vrst sesalcev.

V celjski regiji smo v letu 2020 zaznali 20102 potrjenih primerov okužbe s SARS-CoV-2.

HISTOGRAM 4: ŠTEVILO OBOLELIH S COVID-19 V REGIJI CELJE V LETU 2020

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Med črevesne nalezljive bolezni uvrščamo obolenja, ki jih povzročajo različni povzročitelji. V zadnjem desetletju je bilo prijavljenih največ enterokolitsov, pri katerih povzročitelj ni bil ugotovljen. Na podlagi Uredbe o varstvu podatkov, teh enterokolitsov več ne evidentiramo v bazo prijavljenih nalezljivih bolezní.

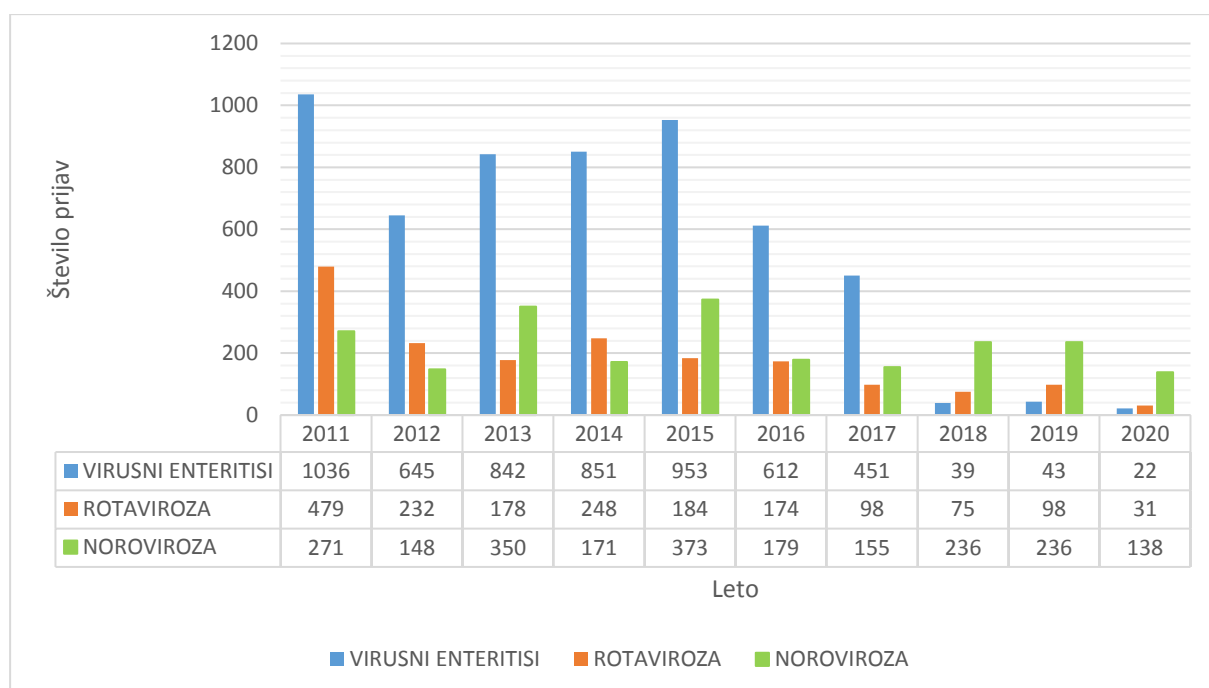
Najpogosteje v letu 2020 so bili evidentirani drugi virusni enteritisi (5429), od tega je bilo 2257 noroviroz in 1797 rotaviroz. Število prijavljenih kampilobakterioz je bilo 1808. Število prijavljenih salmoneloz je bilo 565; najpogosteje je bila iz blata obolelih in klicenoscev izolirana *S. enteritidis*. Največje število salmoneloznih obolenj smo zabeležili v letu 2019 (86), najmanj pa v letu 2017 (34).

Vsi ti podatki ne odražajo dejanskega stanja črevesnih NB, saj je ponekod prijavljanje neredno, mikrobiološka laboratorijska diagnostika ugotavljanja povzročiteljev pa opuščena. Prav tako pa prihaja do manjšega števila prijav zaradi varovanja osebnih podatkov, ki ga ureja evropska zakonodaja, saj prijava posameznih primerov akutnih gastroenterokolitsov, kjer povzročitelj ni opredeljen, v Sloveniji ni več obvezna.

ČREVESNI VIRUSNI ENTERITISI

NOROVIROZA je zelo nalezljiva črevesna bolezen, ki jo povzročajo norovirusi. Prenaša se s tesnim stikom med ljudmi, preko okužene hrane in vode ali z dotikanjem onesnaženih površin. **ROTAVIROZA** je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo rotavirusi. Pogosto se pojavlja v obliki izbruhov v vrtcih, domovih za starejše občane, bolnicah in psovod, kjer se zadržuje večje število ljudi. **DRUGI VIRUSNI ENTERITISI** najpogostejši povzročitelji virusnih enteritsov so adenovirusi, sapovirusi in astrovirusi (Histogram 5).

HISTOGRAM 5: GIBANJE VIRUSNIH ENTEROKOLITISOV, ROTAVIROZ IN NOROVIROZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2011 DO 2020

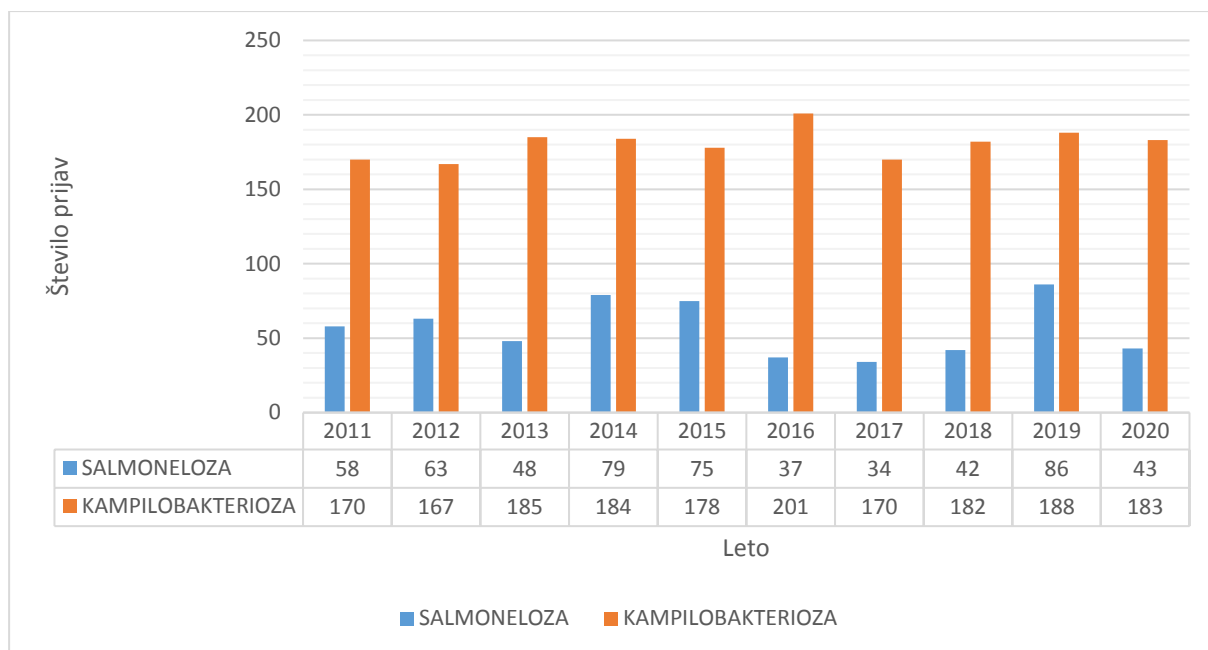
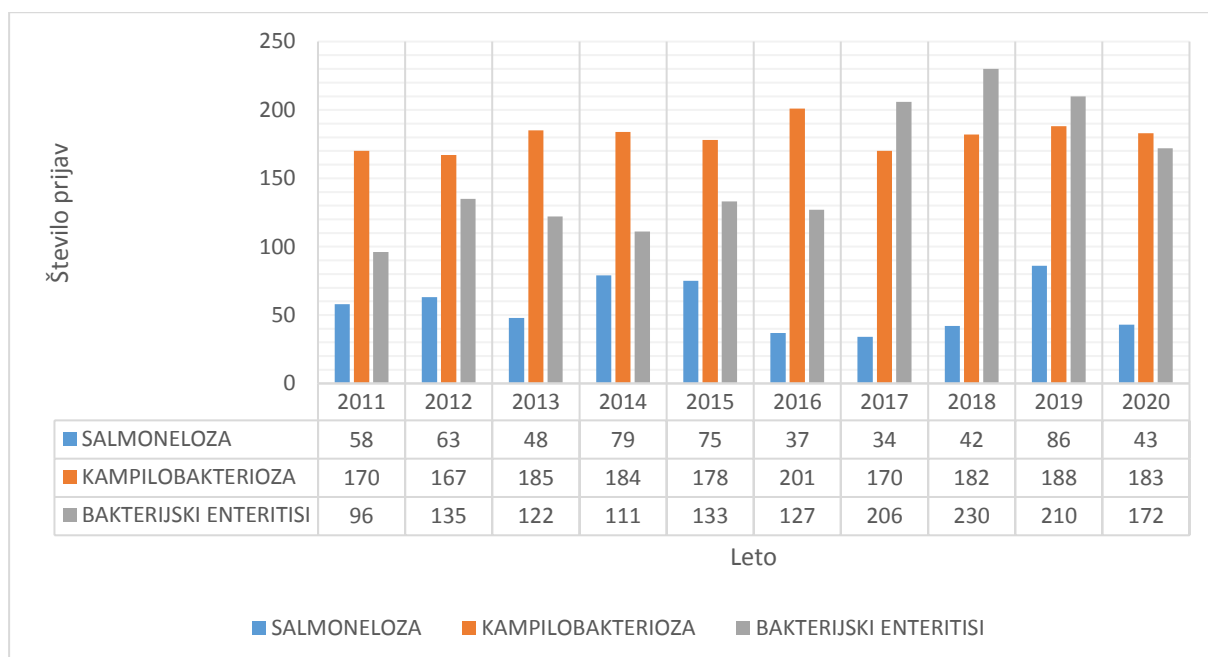

Preprečevanje širjenja virusnih črevesnih nalezljivih bolezní:

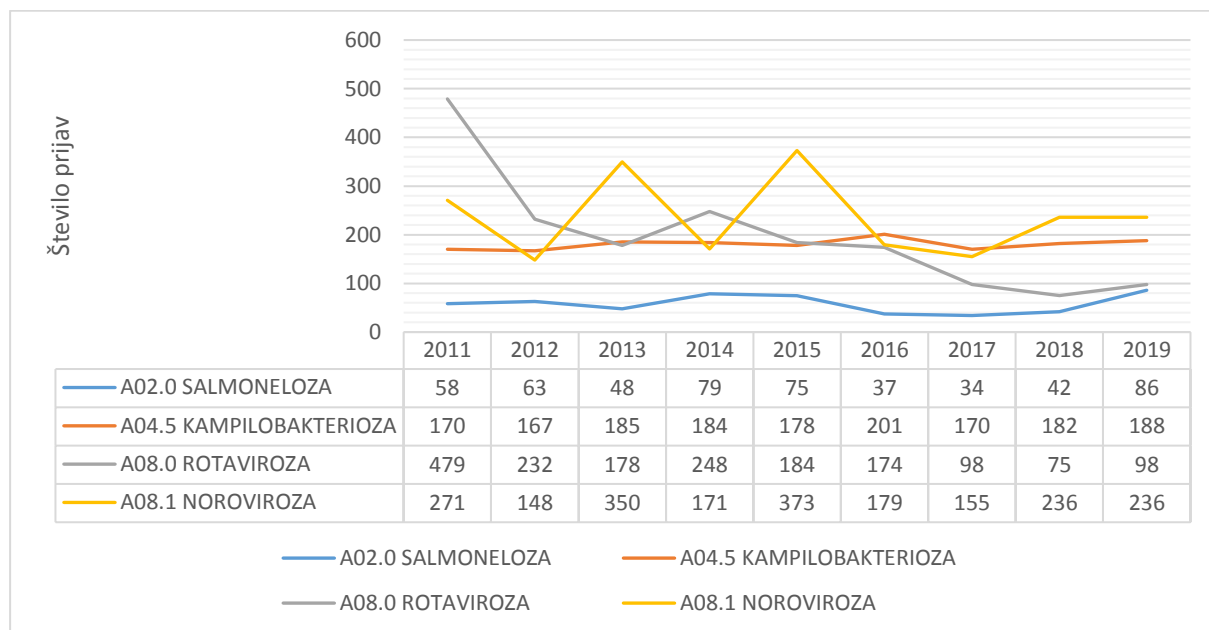
- Pravilna higiena rok (pravilno umivanje z milom in tekočo vodo, posebno po opravljanju potrebe, menjavi pleníc, pred jedjo ter pred in med pripravo hrane).
- Pri pripravi in shranjevanju živil pazimo, da ne pride do navzkrižnega onesnaženja živil z mikroorganizmi. Živila z ostanki zemlje (krompir, korenje...) shranjujemo ločeno od ostalih živil. Kuhinjske deske, nože, ostale pripomočke uporabljamo ločeno za surova in že kuhana, gotova živila.
- Toplotna obdelava živil naj bo pravilna in zadostna. Sveže sadje in zelenjavo pred uporabo temeljito očistimo in operemo.
- Večino zdravju škodljivih mikroorganizmov, potencialno prisotnih v živilih, uničimo s temperaturo nad 70° C.
- Za pitje in pripravo živil uporabljamo le varno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih virov oziroma vodovodnih sistemov.
- Redno čiščenjem in vzdrževanjem sanitarnih in drugih potencialno onesnaženih prostorov in/ali površin.
- Mokro čiščenje in dezinfekcija onesnaženih površin in prostorov ter pogostejše prezračevanje prostorov (večkrat na dan).
- Uporabljene plenice in ostale krpe, umazane z izločki, je potrebno odstranjevati z odlaganjem v plastične vrečke, ki jih je potrebno dobro zatesniti.
- Otroci, ki imajo drisko in/ali bruhanje ne smejo obiskovati vrtca ali šole – v ustanovo se smejo vrniti po preteku 48 ur od zadnjega bruhanja in/ali driske.

ČREVESNI BAKTERIJSKI ENTERITISI

KAMPILOBAKTARIOZA je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo bakterije *Campylobacter*. Razširjena je po vsem svetu, v državah EU je najpogosteje prijavljena zoonoza (Histogram 6). **SALMONELOZA** je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo bakterije *Salmonella*, razširjena je po vsem svetu (Histogram 6). **DRUGI BAKTERIJSKI ENTERITISI:** najpogostejši povzročitelji bakterijskih enteritisov so bakterije *Escherichia coli*, *Clostridium difficile* in druge opredeljene bakterije. Primerjava obolenj s kampilobaktri, salmonelami in drugimi bakterijskimi enteritisi je prikazana na sliki 7 (Histogram 7).

HISTOGRAM 6: GIBANJE SALMONELOZ IN KAMPILOBAKTERIOZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2011 DO 2020**HISTOGRAM 7: GIBANJE SALMONELOZ, KAMPILOBAKTERIOZ IN BAKTERIJSKIH ENTERITISOV V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2011 DO 2020**

Na Histogram 8 je prikaz primerjave med številom opredeljenih virusnih in bakterijskih enterokolitiso.

HISTOGRAM 8: GIBANJE OPREDELJENIH VIRUSNIH IN BAKTERIJSKIH ENTEROKOLITISOV V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2011 DO 2020

BOLEZNI, KI JIH PREPREČUJEMO S CEPLJENJEM

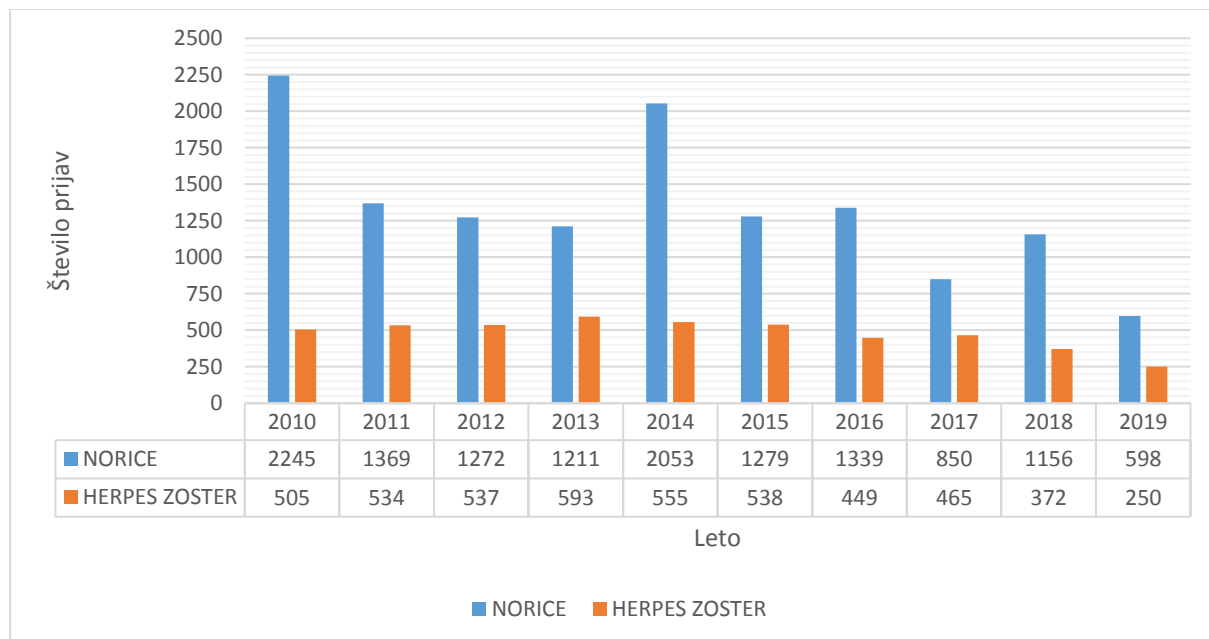
NORICE

Norice so virusna nalezljiva bolezen, ki jo povzročata virus varicella-zoster (VZV), ki ga uvrščamo v družino herpes virusov. Edini gostitelj virusa je človek. Norice so razširjene po vsem svetu. Okužba se prenaša s kužnimi kapljicami in po zraku ter preko rok, ki so onesnažene z izločki bolnika. Večina ljudi okužbo preboli v otroškem obdobju. Pri sicer zdravih otrocih je praviloma lahka bolezen. Povprečna inkubacija je od 14 do 16 dni. Značilna znaka sta zvišana telesna temperatura in pojav mehurčastega izpuščaja na koži, po sluznicah ustne votline, spolovila in na lasišču. Odrasli, ki zbolijo za noricami, imajo precej težjo obliko bolezni – pojavijo se zapleti kot so pljučnica, vnetje možganskih ovojnic in možganovine. Po prebolelih noricah je imunost za norice trajna. Norice se lahko ponovijo izjemoma in le pri bolnikih z močno okrnjeno imunostjo.

Virus, ki je povzročil norice, ostane prisoten v telesu celo življenje in se lahko aktivira kasneje ter povzroči pasovec oz. herpes zoster.

PASOVEC (HERPES ZOSTER)

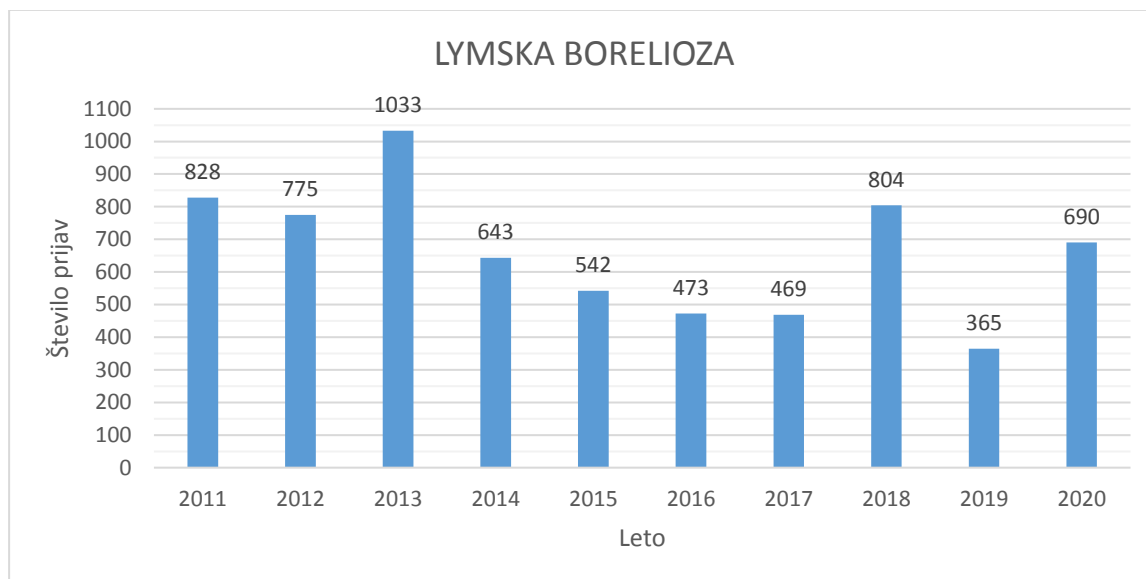
Pasovec je posledica aktivacije virusa varicella zoster (VZV). Običajno se pojavlja pri starejših oziroma pri osebah z imunsko pomankljivostjo. VZV se največkrat aktivira ob padcu imunosti. Kožni mehurji se pojavijo največkrat na prsnem košu, redkeje na obrazu. Spremlja jih bolečina različne intenzivnosti. Virus varicella zoster je prisoten v mehurčkih sprememb bolnika s pasovcem. Možno je, da bi se ob tesnem stiku (običajno znotraj družine), VZV prenesel na družinskega člana, ki še ni bil nikoli okužen s tem virusom oziroma ni prebolel noric. Ob prebolevanju pasovca so možni zapleti (razsoj virusa ali generaliziran pasovec, vnetje možganskih ovojnic in možganovine, vnetje žil centralnega živčnega sistema) (Histogram 9).

HISTOGRAM 9: GIBANJE PASOVCA – HERPES ZOSTER IN NORICE V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2011 DO 2020

BOLEZNI, KI JIH PRENAŠAJO ČLENONOŽCI

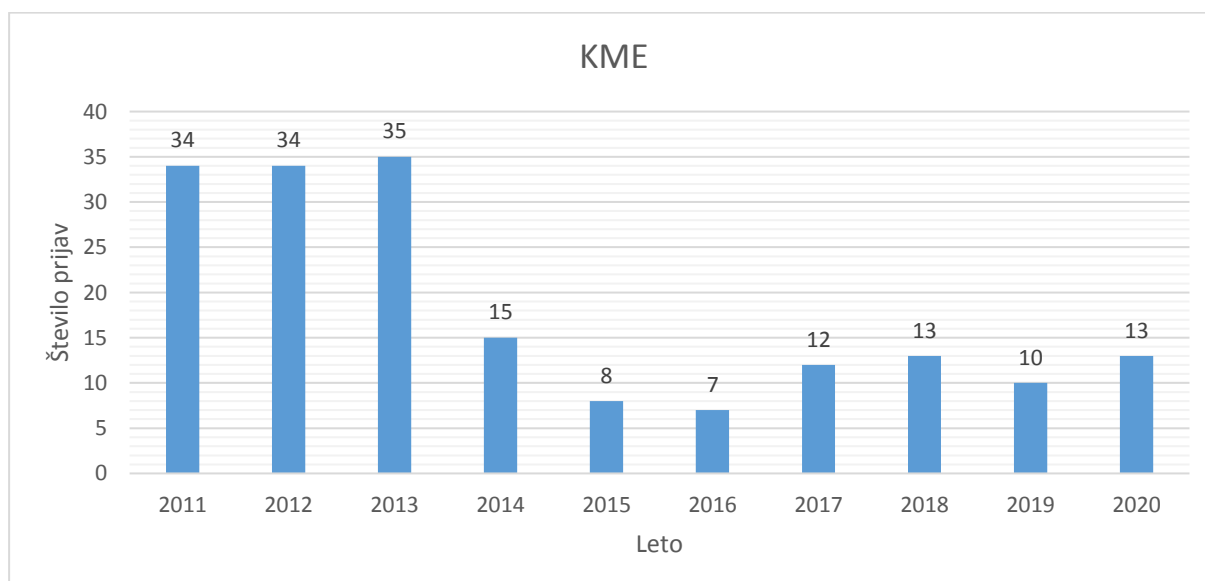
LYMSKA BORELIOZA

V letu 2020 smo zabeležili 690 primerov lymške borelioze, kar je več kot leta 2019, ko jih je bilo 365. Bolezen, ki jo povzročajo bakterije iz rodu *Borrelia*, razširjene so v evropskem in severnoameriškem prostoru ter v nekaterih državah Azije. Bakterije se prenesejo na človeka z ugrizom okuženega klopa iz rodu *Ixodes*. Lymška borelioza se pojavlja preko celega leta, vendar je najpogostejša od februarja do novembra. Mile zime in vlažne pomladi vplivajo na populacijo klopov. Boreliozo največkrat povezujemo z značilnimi spremembami na koži v obliki erythema migrans. Kožna sprememba je lahko ena sama ali pa jih je več na različnih delih telesa (Histogram 10).

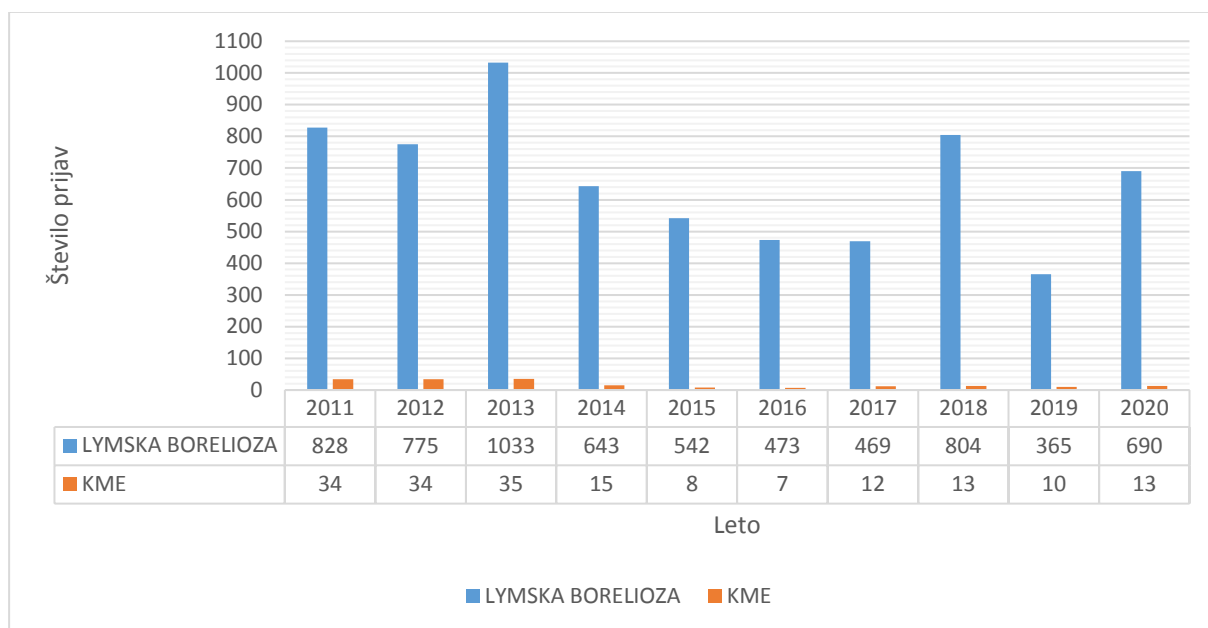
HISTOGRAM 10: GIBANJE LYMSKE BORELIOZE NA CELJSKEM V LETIH OD 2011 DO 2020**KLOPNI MENINGOENCEFALITIS (KME)**

V letu 2020 smo zabeležili 13 primerov klopnega meningoencefalitisa (KME), kar je več kot leta 2019 (10) (Histogram 11).

KME je virusna bolezen osrednjega živčevja, ki se prenaša z ugrizom okuženega klopa. Ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti klopov zadržujejo v naravnih žariščih bolezni. V Evropi je znanih veliko naravnih žarišč KME, posebej v osrednji in vzhodni Evropi, Skandinaviji in baltskih državah. Slovenija spada med države z najvišjo obolevnostjo za KME. Bolezen lahko pušči trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost, zmanjšana sposobnost koncentracije, pareze pa tudi ohromelost. KME je redko lahko tudi smrtna bolezen (1-2 odstotka odraslih bolnikov) (Histogram 11, 12).

HISTOGRAM 11: GIBANJE KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2011 DO 2020

HISTOGRAM 12: PRIMERJAVA GIBANJA LYMSKE BORELIOZE IN KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2011 DO 2020

UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA NALEZLJIVIH BOLEZNI

Epidemiološka služba je izvajala naslednje ukrepe za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezní:

- spremljanje gibanje nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih, gibanju, trendih),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov in epidemij (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsake epidemije ali suma na epidemijo ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- odvzem kužnin za laboratorijsko diagnostiko in identifikacijo povzročiteljev v nalezljivih boleznih,
- svetovanje dezinfekcije, dezinfekcije in deratizacije,
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- spremljanje in izvajanje nadzora nad opravljanjem zdravstvenih pregledov oseb, ki so pod zdravstvenim nadzorom,
- koordinacija nad rutinskimi cepljenji po imunizacijskemu programu,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno izobraževalno dejavnost.

Epidemiološka služba je spremljala gibanje nalezljivih bolezní, analizirala epidemiološko situacijo v regiji ter v zvezi s tem opravljala vse potrebne evidence in poročila. Sproti je o ugotovitvah in predlaganih ukrepih obveščala zdravstvene organe v regiji, zasebne zdravstvene delavce, območne enote ostalih regij NIJZ, ter inšpekcijske organe v regiji in v državi. Ob pojavu izbruhov nalezljivih bolezní ali ob sumu nanje smo takoj pristopili k epidemiološki raziskavi vzrokov, razširjenosti pojava ter predlagali ukrepe za omejevanje epidemičnega pojavljanja bolezní. Osebe, družine ali kolektivi, ki so bili pod zdravstvenim nadzorom, so bili pisno obveščeni o resnosti razmer in so dobili navodila za preprečevanje širjenja okužb.

Bolniki s covid-19 so dobili navodila in informacije glede bolezní, prav tako njihovi kontakti, pri katerih bi lahko prišlo do okužbe.

Ob vseh aktivnostih je epidemiološka služba ves čas opravljala tudi zdravstveno vzgojno delo, kot enega izmed temeljnih ukrepov za preprečevanja širjenja nalezljivih bolezní. Največji poudarek je bil na individualni vzgoji, prav tako smo preko sporočil za medije javnosti posredovali pomembna javnozdravstvena sporočila.

V letu 2020 smo na Celjskem zabeležili 23515 prijav nalezljivih bolezní, kar je več od petletnega povprečja. Med najpogostje prijavljenimi boleznimi je bil COVID-19 (20102), gripa (689), borelioza lyme (690 prijav), norice (599 prijav) in herpes zoster (252 prijav).

V dinamiki prijav nalezljivih bolezní je potrebno upoštevati prenehanje prijavljanja določenih nalezljivih bolezní v letu 2018 in 2019, kar ima za posledico manjše število vseh prijavljenih nalezljivih bolezní. Sprememba v prijavljanju vpliva tudi na zaporedje najpogosteje prijavljenih diagnoz.

V letu 2020 se je svet začel soočati s pandemijo SARS-CoV-2. Vse moči so bile usmerjene v preprečevanje in obvladovanje COVID-19, zato ni presenetljivo, da je tako velika razlika med prijavami COVID-19 in ostalimi boleznimi.